

Årsmelding

VOKSNE FOR BARN 2023

Voksne
for Barn

Vi har alle et voksenansvar.
Et ansvar for å passe på.
For å tilby en trygg hånd å holde når det trengs.
For å være voksne for barn.

vfb.no

Utgiver: VOKSNE FOR BARN
Ansvarlig redaktør: Signe Horn
Redaksjon: Voksne for Barn
Grafisk produksjon: Grafisk form as
Foto/illustrasjon: colourbox.com og unsplash.com

© 2024

ISBN 978-82-8443-026-3 (PDF)

Innhold

- Side 4 Forord**
- Side 6 Brukermedvirkning i praksis**
Innledning
Påvirke politikken til barns beste
Tiltak for å fremme brukermedvirkning
- Side 10 Foreldrerettet arbeid**
Innledning
Pip-klubben – et gruppetiltak til små barn i utsatte familier
Arbeidet rettet mot østeuropeiske foreldre
Nettverk for litauiske familier (Tillit)
Barn i Norge-rapporten
Kurs og foredrag
- Side 16 Barn i sårbare livssituasjoner**
Innledning
ROM Ung
Pip-klubben – et gruppetiltak til små barn i utsatte familier
Barneperspektivsamtalet
SIBS – et forebyggende gruppetiltak for søsken som pårørende
Ungt nettverk
Mobbing og ufrivillig skolefravær
Lansering av ungdomspanelet
Nettverk for tilsynspersoner
- Side 23 Psykisk helse og livsmestring i skolen**
Innledning
Zippys venner, Passport og Eples venner
Drømmeskolen
Supportgrupper for inkludering og forebygging av mobbing
Veien til russestyret
Seminar om kjønns mangfold
- Side 30 Frivillighet og medlemskap**
Innledning
Frivillighet
Medlemskap
- Side 32 God forvaltning**
Innledning
Økonomi
Nettbutikk
Effektiv administrasjon
Landsforeningen for barnevernsbarn
Ansatte
Organisasjonskart
Styret
Valg- og kontrollkomité

Forord

Dette er våre barns tid

Norge er et av de beste landene i verden å vokse opp i for barn og unge. Det er et rikt, fredelig og demokratisk land. Vi har godt utbygde institusjoner for barn og unge, og legger som samfunn stor vekt på en felles målsetning om at alle barn og unge skal ha en god og trygg oppvekst.

Og likevel er det, også her, alt for mange barn og unge som sliter. Noen vokser opp som pårørende for foreldre med helsemessige utfordringer eller rusproblemer. Noen opplever mobbing og andre former for utenforskap. Noen har psykiske diagnoser som gjør oppveksten mer krevende. Noen vokser opp i fattigdom. Og alt for mange opplever at de ikke får den hjelpen de trenger.

I løpet av kort tid har smarttelefoner og sosiale medier kommet inn og forandret ikke bare hverdagslivet vårt, men også sentrale forhold ved barns oppvekst. Hva denne revolusjonen faktisk har å si for våre barns psykiske helse og livskvalitet, er et stort spørsmål med mange svar. Det er imidlertid god grunn til å se en sammenheng med den negative utviklingen i barn og unges psykiske helse det siste drøye tiåret, ikke bare i Norge, men i mange andre land.

Vi lever i en dramatisk tid. Barn som vokser opp i Norge i dag, har opplevd en pandemi som en del av barndommen. Da pandemien var over, var det knapt en tenkepause før Russland angrep Ukraina, og den verste krigen i Europa etter andre verdenskrig var en realitet. I siste del av 2023 var det en rystende forverring av

situasjonen i Midtøsten, med stadige nyheter om tusenvis av drepte palestinske barn. Også i andre deler av verden pågår det forferdelige konflikter, men det er disse situasjonene våre barn og unge oftest vil møte i nyhetsbildet. En del norske barn måtte også evakueres ut fra Gaza.

Med andre ord: Det er mye som skjer i barns tanker og følelser. Det trenger vi å snakke med dem om.

Blir de hørt nå?

Noe av det viktigste for oss er å bidra til at barn og unge blir hørt. Å være en god voksen for barn, begynner nettopp med å lytte til barna. Derfor er det å snakke med barn og ungdom noe av det viktigste vi gjør når vi skal bestemme hva vi som organisasjon skal prioritere å jobbe med, og hva vi burde mene om aktuelle saker.

Svaret på spørsmålet i overskriften er dessverre at barn og unge ofte ikke blir hørt, selv etter at dette har vært en rettighet i mange år og selv om vi har kommet en god del lenger som samfunn. Selv i barnevernet, som har som oppgave å verne om barn når de er på sitt mest sårbare, vet vi fra Helsetilsynets landsomfattende tilsyn at barna ofte ikke får gi uttrykk for sin mening.

Også en av de viktigste observasjonene i vår rapport om samlivsbrudd sett fra barns perspektiv, er at vi voksne trenger å bli enda

bedre til å lytte. Rapporten, som ble publisert tidlig i 2024 basert på informasjonsinnhenting i 2023, viser at mange barn opplever at de ikke blir hørt når spørsmålet om foreldreansvar, samvær og bosted skal bli avgjort. Rapporten viser at enda flere barn opplever at de ikke har et rom for å snakke med foreldrene om sine tanker og følelser i forbindelse med et samlivsbrudd. Dette må være en vekker for mange voksne.

Barn og unge kan ikke nødvendigvis gi oss det endelige svaret på hva som er årsaken til den negative trenden for barn og unges psykiske helse. Derimot kan de fortelle oss om sin fortvilelse over at fastlegen, med sine 15 minutter, ikke har tid til å høre dem, og ofte også mangler kompetanse på psykisk helse for barn og unge. De kan fortelle oss hvor viktige helse- sykepleierne på skolen er for dem, og om fortvilelsen over at de ofte bare er der et par dager hver uke. Hva hvis de trenger å snakke med noen en onsdag, i stedet for på en tirsdag? Og de kan fortelle oss hvordan det er å stå i kø i spesialisthelsetjenesten og vente på behandling mens de aller vondeste tankene herjer i dem.

En av de viktigste nyvinningene for oss i 2023, var Ungdomspanelet. Ungdomspanelet er et viktig tiltak for å styrke barn og unges stemmer, og består av ungdommer som ønsker å delta i brukermedvirkning på ulike måter – noen ved å skrive i media, andre ved å dele erfaringer i møter med offentlige tjenester eller med

studenter som etter hvert skal jobbe i tjenestene.

En annen prioritet for oss i 2023 var å styrke satsningen på brukerrepresentanter. I løpet av året rekrutterte vi et større antall brukerrepresentanter, og begynte å gi dem opplæring, så de skal være klare til å gå inn i oppdrag i råd og utvalg på tvers av landet og snakke barn og unges sak. Samtidig har vi fortsatt å bygge ut ROM, som er et unikt tiltak for at brukere skal kunne dele erfaringer og perspektiver direkte med ansatte i tjenestene.

Å utvikle politikk eller fatte vedtak som gjelder barn, uten først å lytte til barna, er å risikere mangelfull politikk og feil vedtak. De som lider under mangelfull politikk og feil vedtak, er først og fremst barna. Derfor vil vi fortsette å kjempe for barns medvirkning som et redskap, et virkemiddel og en verdi, både i vårt eget arbeid og i det norske samfunnet som sådan.

Signe Horn
generalsekretær
i Voksne for Barn

Brukermedvirkning i praksis

Innledning

Barn har en grunnleggende menneskerett til å bli tatt med i samtaler om saker som gjelder dem. På den måten kan de påvirke det som skjer i livet deres. Det handler om at barns opplevelser, erfaringer og tanker skal få være med på å påvirke både den overordnede politikken og individuelle vedtak som har betydning for dem. Beslutninger som gjelder barn blir ofte bedre når de voksne som fatter beslutningene, forstår barnas virkelighet, opplevelser og perspektiver så godt som mulig.

Vi ønsker spesielt å bidra til at medvirkning er bedre implementert i tjenester rettet mot barn og unge. Medvirkning handler ikke om at de som er berørt skal stå på utsiden av systemet og snakke. Medvirkning må være en del av systemet, og en grunnleggende del av hvordan de som arbeider i systemet tenker. Og ikke minst: Medvirkning må føre til påvirkning, til endring og til tjenester på barnas premisser – ikke basert på hva de voksne tror er til beste for barna, men hva barnas erfaringer viser er til deres beste.

Påvirke politikken til barns beste

En av de prioriterte sakene for oss i 2023, var regjeringens nye opptrappingsplan for psykisk helse. Vi sendte innspill til Stortingets helse- og omsorgskomiteé, hadde møter med flere av partifraksjonene, og deltok på den åpne høringen i Stortinget. Synspunkter fra Ungdomspanelet vårt på hvilke tiltak som er viktigst for barn og unge, var viktige i alle sammenhenger. Dette gjaldt blant annet prioritering av etablering av lavterskeltilbud i alle kommuner, prioritering av vurderingssamtaler for barn og unge, klare mål for sterkt redusert ventetid på ventetiden til psykisk helsevern, utvidelse av skolehelse-

tjenesten, henvisningsrett for helsesykepleiere og styrking av fastlegers kompetanse på psykisk helse for barn og unge.

Voksne for Barn er opptatt av at det er mye mer lønnsomt å forebygge enn å reparere. I alle våre møter med politikere og andre beslutningstakere har vi derfor framhevet behovet for større satsning på det brede, forebyggende og helsefremmende arbeidet i skolen.

I vårt samarbeid med skoleeiere, skoleledelse, lærere og elevmentorer over hele landet, får vi stadige påminnelser om betydningen av å satse på psykisk helse og livsmestring i skolen. Samtidig får vi høre hvordan mange skoler sliter med å få til det systematiske arbeidet som det tverrfaglige temaet i læreplanen legger opp til, og som det er et stort behov for i møte med en generasjon av barn og unge som har opplevd økende press på den psykiske helsen. Voksne for Barn har hatt en rekke møter, både med politisk ledelse i Helsedepartementet, og med de ulike fraksjonene i utdanningskomiteen og helsekomiteen på Stortinget, hvor vi har løftet disse perspektivene. Vi har videre hatt en rekke møter med de ulike partiene, og vært på høring i helsekomiteen, i forbindelse med statsbudsjettet.

En av utfordringene som preger oppveksten og den psykiske helsen til alt for mange barn og unge, er fattigdom. Vi deltar blant annet i et nettverk av organisasjoner som jobber for sterkere tiltak for å hjelpe barn som vokser opp i familier preget av vedvarende lavinntekt. Nettverket har vært sammen både om felles møter med politisk ledelse i relevante departement og om felles skriftlige innspill i relevante prosesser, blant annet ekspertgruppen om barn i fattige familier.

Gjennom deltagelse i styringsgruppen for fritidserklæringen jobber vi for å fremme barn og unges synspunkter på hva som er gode ordninger som treffer målgruppen. Her har vi fått gode innspill, blant annet fra vårt ungdomspanel.

Tiltak for å fremme brukermedvirkning

Medvirkning er en verdi og et verktøy som er gjennomgående i alle våre tiltak. I dette kapittelet trekker vi fram tre av tiltakene våre, for å vise hvordan vi jobber med brukermedvirkning i praksis.

ROM – en modell for medvirkning på tjeneste- og systemnivå

ROM er et likeverdig dialogmøte mellom pårørende, brukere og ansatte i kommunale helse- og omsorgstjenester, spesialisttjenester og andre som jobber med pårørende og brukere. ROM er basert på en modell for brukermed-

virking på tjeneste- og systemnivå, med effekt på individnivå. Formålet med ROM er å bidra til at hjelpeapparatet skal tilby best mulige tjenester til de som trenger det. Dette gjøres ved å innhente brukerkunnskap og erfaringer fra pårørende og brukere slik at de ansatte i tjenestene jobber mer helhetlig og tverrfaglig i et familie- og generasjonsperspektiv, og slik at de kan tilby tjenester det er dokumentert behov for. ROM er en arena for tverrfaglighet og kompetanseheving.

ROM har som hovedmål å bidra til tjenesteutvikling og være en arena for medvirkning på tjeneste- og systemnivå. Målgruppen er pårørende, brukere og fagpersoner som jobber i tjenester innenfor rus og psykisk helse, tilrettelagte tjenester, barnevern, skoler, PPT, familievern og andre tjenester der voksne, unge og barn som pårørende mottar tjenester.

Sitat deltager i Ungdomspanelet:

«Jeg er med i ungdomspanelet for å være med på å skape et trygt fellesskap. Jeg brenner for at alle ungdommer skal føle på et fellesskap, at de får hjelpen de trenger og at de har en plass å gå til hvis de trenger det. Jeg brenner for disse sakene fordi jeg vet hvordan det er å føle seg utenfor og ikke bli sett.»

Jente, 19 år

Erfaringene skrives ned i et læringsnotat som brukes aktivt i tjenestene, og tas med inn i leder- og personalmøter. Voksne for Barn bruker kunnskapen fra læringsnotatene aktivt i vårt politiske arbeid, i undervisning, kurs og i vårt utviklingsarbeid. Erfaringer og innspill av bredere relevans samles i en årlig, analyserende oppsummering.

I 2023 har vi gjennomført:

- › 50 ROM-samlinger.
- › 18 oppstarts- og evalueringssamlinger.
- › 3 opplæringssamlinger.
- › 1 fysisk erfaringssamling.

Sitat fagperson:

«Informasjonen fra dialogen på ROM er lett å ta med seg i fagmøter og temamøter, og å snakke med kollegaer om.»

Sitat pårørende:

«Jeg opplever å bli sett på ROM og at mine erfaringer har direkte betydning for fagfeltet.»

Videre utvikling:

Voksne for Barn ønsker å etablere ROM i flere kommuner og helseforetak, men også å teste ut ROM innenfor andre fagområder, for eksempel tjenester som retter seg mot barn og unge. Modellen er unik, og den kan implementeres innenfor alle områder som tilbyr tjenester. Voksne for Barn har i 2023 pilotert ROM som modell innenfor barnevernet og de tjenestene de samarbeider med, og modellen passer like godt der.

Ungdomspanel

Ungdomspanelet består av unge brukere i alderen 18–25 år. Ungdomspanelet gjør det mulig for unge brukere av helse- og sosialtjenester å dele sine erfaringer, og gir dem en god kanal for å påvirke, slik at offentlige tjenester kan bli bedre. Gjennom medvirkningsprosesser på både individ- og gruppenivå henter vi systematisk inn erfaringer og råd fra panelet. Deltakerne i ungdomspanelet er selv med på å formidle den samlede kunnskapen, både skriftlig og i dialog med fagmiljøer, politikere, myndigheter og studenter. I 2023 har vi 15 erfaringskonsulenter, som alle har hatt oppdrag i løpet av året.

Ungdomspanelet ble lansert under et seminar på Sentralen i Oslo i juni 2023 hvor ungdommene selv hadde valgt temaene, nemlig psykisk helse for barn og unge, utfordringer med barnevernet og familiefattigdom. Seminaret ble strømmet. I løpet av lanseringsåret har deltagerne i Ungdomspanelet også:

- › Bidratt til et bokprosjekt om ungdomspsykiatri.
- › Bidratt til en serie om skilsmisse i NRK Super.
- › Gitt innspill til foredrag om å snakke med barn for studenter i spesialpedagogikk.
- › Holdt foredrag for psykologi-, lærer- og barnevernstudenter.
- › Gitt innspill til erfaringsnotater om ufrivillig skolefravær og psykisk helse for barn og unge.
- › Gitt innspill til regjeringens opptrappingsplan for psykisk helse.

Det har vært et sterkt første år for Ungdomspanelet!

Sitat deltagere i Ungdomspanelet:

«Jeg er med i Ungdomspanelet fordi jeg synes det er viktig at ungdom har en stemme, og at vi blir hørt! Det er viktig at politikere og offentlige tjenester hører på oss fordi vi er fremtidens verden, vi er neste generasjon.»

Jente, 22 år

«Jeg vil hjelpe med å gjøre en positiv endring. Jeg brenner for saker som omhandler psykologi, sosiologi, barnevern og skole.»

Gutt, 23 år

Ungt nettverk

Ungt nettverk er et gruppetilbud for ungdom i alderen 16–25 år som har opplevd noen utfordringer i livet, som psykiske vansker, ensomhet, utenforskap, utfordringer i skolegang eller arbeid, som er nye i Norge eller har vokst

opp i en familie med dårlig råd. Ungt nettverk har et helsefremmende perspektiv, og det er ungdommene selv som velger tema for samtalen og/eller den aktiviteten de ønsker å ha.

Ungt nettverk er en viktig kilde til kunnskap om ungdom og unge voksnes erfaringer på aktuelle områder, og mange av deltagerne har relevante erfaringer med aktuelle problemstillinger knyttet til blant annet psykisk helsevern, ufrivillig skolefravær, barnevern og NAV. I 2023 ble det arrangert én helgesamling for ungdommer tilknyttet Ungt nettverk, 2.–4. juni, i Oslo. Temaet på samlingen var hvordan ungdommene tenker rundt kommunikasjon til barn/unge før, under og etter foreldrenes skilsmisse, som bidrag til Barn i Norge-rapporten.

Ungt nettverk ferdigstilte i 2023 en egen rapport om *Hvordan bli rustet for voksenlivet*. Rapporten omfatter ungdommenes erfaringer og innspill knyttet til utfordringer i overgangsfasen inn i voksenlivet, og gir nyttige innspill om hva denne gruppen etterspør av kunnskap, spesielt når det gjelder skolen som arena.

Foreldrerettet arbeid

Innledning

Foreldre er de viktigste personene i barns liv. Familien og foreldrene har stor betydning for hvordan barn har det her og nå, for barnets utvikling og for hvordan det går videre i livet. Stabile og trygge foreldre som kan gi god omsorg, er et godt utgangspunkt for en positiv utvikling hos barnet, med emosjonsferdigheter, sosiale ferdigheter og evne til å håndtere utfordringer.

Som samfunn må vi legge til rette for at foreldre settes i stand til å fylle sin rolle slik at barna får den omsorgen de trenger. Den offentlige debatten handler for lite om forutsetningene for at foreldre kan fylle sin rolle slik de ønsker. Derfor arrangerte vi i november 2022 en større konferanse og la frem en rapport om foreldrerollen slik den oppleves og utøves. I 2023 fulgte vi opp med en rapport om samlivsbrudd som ble lagt frem tidlig i 2024.

Alle foreldre opplever at det til tider er vanskelig å strekke til. For noen foreldre kan utfordringer og belastninger påvirke foreldrekapasiteten slik at det får konsekvenser for barns utvikling og psykiske helse. Rus, psykisk og fysisk sykdom, å leve med lav inntekt eller arbeidsledighet, skaper stress i familien og kan i alvorlige tilfeller føre til omsorgssvikt og vold. Foreldrestøtte er et av de viktigste forebyggende tiltakene for å redusere vold, overgrep og omsorgssvikt. Foreldrestøttende tiltak kan bidra til å gjøre foreldre tryggere i foreldrerollen. I vårt arbeid er vi opptatt av å gi støtte, råd og veiledning når foreldrene trenger det.

Moderne familier representerer et stort mangfold. Familier i Norge er forskjellige i livsstil, verdispørsmål, tros- og livssynsspørsmål og uttrykksformer. Oppfatningen av hvem som er familie og familiemedlemmer, og hva som ligger i rollen som

partner, mor, far og barn, varierer i befolkningen. Vi må derfor ha et mangfoldsperspektiv, og det må i størst mulig grad være tilpasset behovene hver enkelt familie har.

Vi i Voksne for Barn er særlig opptatt av østeuropeiske foreldre. De utgjør en stor gruppe i Norge, samtidig som det er lite oppmerksomhet om deres utfordringer i hverdagen. Mange av de som kontakter oss, forteller at de opplever det vanskelig å nå frem til den hjelpen de trenger, blant annet fordi de mangler kanneskap om de tilbudene som finnes, men også fordi de har lav tillit til tilbudene. Vår erfaring er at mange opplever det enklere å ta kontakt med frivillige organisasjoner for råd og støtte. Voksne for Barn har derfor blant annet opprettet en rådgivningstelefon, der østeuropeiske foreldre kan få råd og hjelp.

Pip-klubben – et gruppetiltak til små barn i utsatte familier

Barn som pårørende står i en betydelig risiko for å utvikle psykiske helseproblemer, med en dokumentert generasjonsoverføring av psykisk uhelse. Innsats overfor barn som pårørende fra ung alder kan bryte denne onde sirkelen, og både heve barns livskvalitet her og nå og spare samfunnet for enorme kostnader på lang sikt.

Pip-klubben er et lavterskel- og forebyggende tiltak for barn i alderen 4–8 år som har familiemedlemmer som strever grunnet psykiske helseproblemer, kronisk sykdom, rusmisbruk, vedvarende fattigdom eller andre utfordringer som skaper stress og belastninger i hverdagen. Tiltaket er utviklet og evaluert med svært gode resultater i Nederland, der det tilbys til barn i utsatte familier. Voksne for Barn har fått støtte fra Bufdir og Sparebankstiftelsen til å tilpasse og teste dette ut i Norge.

Pip-klubben skal være et ikke-stigmatiserende tilbud i kommunen, og leveres av tverrfaglige team i lokale tjenester. Forskning og erfaring viser at det mest virkningsfulle er lavterskel gruppetilbud som gis til både barn og foreldre. Kommunale tjenester er lovpålagt å drive forebyggende folkehelsearbeid, og at dette arbeidet skal være kunnskapsbasert. Ved å pilotere et tiltak som allerede er evaluert og har dokumenterte positive resultater, vil Voksne for Barn gjennom kompetanseheving av lokale tilbydere bidra til at kommuner kan jobbe kunnskapsbasert.

Pip-klubben består av 14 samlinger for barna, med fire foreldresamlinger parallelt. På foreldresamlingene får foreldrene informasjon om hva barna gjør på Pip-klubben, og hvorfor. Det er viktig for barn å vite at foreldre er involvert, og på denne måten kan foreldrene følge opp dette hjemme. På foreldresamlingene tar gruppelederne også opp hvordan stress og belastninger påvirker foreldreskapet, og hvordan foreldre kan tilrettelegge for at barna bedre mestrer stress og belastninger som er i familien. I de ulike kommunene skal det være foreldrekontakter som kan bidra til veiledning og støttesamtaler ved behov. Målet er å styrke foreldrerollen og familiefungeringen gjennom foreldreveiledning og utvidelse av familienes sosiale nettverk.

Flere foreldre rapporterer at barna snakker mer om følelser hjemme, og at det virker som om de kommer til å få bruk for det de lærer i Pip-klubben. De oppgir også at de opplever stort utbytte av foreldresamlingene, og at temaene er relevante og nyttige for dem i foreldrerollen.

Sitat foreldre:

«Felleskapet vi foreldre har fått og delt er noe av det jeg har vært mest fornøyd med. Det har vært mange gode og såre samtaler».

«Det har vært fint å møte andre foreldre i lignende situasjon».

Arbeidet rettet mot østeuropeiske foreldre

Vi ønsker å fremme psykisk helse og å forebygge psykiske problemer hos barn med østeuropeisk og spesielt ukrainsk bakgrunn som bor i Norge gjennom å støtte foreldre/omsorgspersoner i foreldrerollen, heve den kollektive bevisstheten hos foreldre/foresatte om hva som er godt foreldreskap, og øke tilliten til norske hjelpeinstanser.

Foreldrestøtte for østeuropeiske foreldre/omsorgspersoner består av Foreldrestøttelinjen, fysiske og digitale seminarer, direktesendinger på Facebook på respektive språk og aktuelle artikler.

Foreldrestøttelinjen er et tilbud om råd, informasjon og emosjonell støtte for polske, litauiske, ukrainske, russiske og russisktalende foreldre på deres morsmål. Foreldre og omsorgspersoner som har spørsmål om familieliv eller er bekymret for barn og unge, kan kontakte oss over telefon og e-post. Dette er en anonym tjeneste, og man får individuell veiledning. Telefoner og web-henvendelser besvares av frivillige rådgivere med relevant faglig utdanning, som snakker de respektive språk. Aktiviteter ble finansiert av Bufdir, Helsedirektorat og

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi).

b. Kvalitative resultater

I løpet av 2023 har vi bidratt til å:

- › Sikre barna en trygg oppvekst via veiledning og støtte til foreldre.
- › Heve kompetansen hos hver enkelt forelder, foresatte og fagfolk om barns utvikling og psykisk helse.
- › Heve den kollektive bevisstheten hos foreldre, foresatte og fagfolk om hva som utgjør godt foreldreskap.
- › Forhindre mulige kulturkollisjoner som følge av manglende informasjon om forventninger fra foreldre i det norske samfunnet og mistillit mellom arbeidsinnvandrere fra Øst-Europa og hjelpeinstanser.

c. Kvantitative resultater

I løpet av 2023 har vi:

- › Gjennomført en undersøkelse om selvskading blant barn i familier med østeuropeisk bakgrunn, med svar fra 90 foreldre.
- › Gjennomført tre seminarer for ukrainske flyktninger i Oslo, Bergen og Moss, med 80 deltakere totalt.
- › Gjennomført et digitalt individuelt kurs for ukrainske foreldre gjennom tolv temamøter.
- › Gjennomført individuell veiledning for ukrainske foreldre på 16 møter.
- › Gjennomført én direktesending på Facebook.
- › Besvart 100 henvendelser.
- › Gjennomført over 70 vakter.
- › Oversatt fire hefter og tre artikler til ukrainsk.
- › Rekruttert og opplært tre frivillige.
- › Nådd over 4 300 foreldre og omsorgspersoner via digitale kanaler.

Vi har blant annet fått tilbakemeldinger fra foreldre om hvor viktig det er å få oversikt og kunnskap om hvor de kan henvende seg for å få

hjelp og informasjon på sitt morsmål. Det vekker tillit å være i kontakt med en nøytral part. Samtidig er de frivillige stolte over å kunne hjelpe sine landsmenn ved å bruke sin kunnskap og sine erfaringer. De har fått en positiv erfaring med frivillig arbeid, og en opplevelse av å være inkludert i samfunnet.

Fremtidsutsikter – hva ser vi av behov fremover?

På grunn av krigen i Ukraina har det kommet omkring 75 000 flyktninger med barn til Norge. Stort sett er det kvinner med barn. Voksne for Barn erfarer at foreldre, ofte alenekommende mødre, har behov for råd, støtte og veiledning i den nye situasjonen de befinner seg i. Derfor ser vi behov for videre arbeid for å støtte ukrainske familier i Norge.

Vi vil også utvikle et tilbud for barn og unge med østeuropeisk bakgrunn. Vi ser et stort behov for å utvikle det eksisterende tilbudet videre med aktuelle tiltak som foreldresamlinger, foredrag og seminarer både fysisk og digitalt, og for å utarbeide materiell tilpasset målgruppen.

Nettverk for litauiske familier (Tillit)

Det nasjonale nettverket Tillit har jobbet med å skape trygge møteplasser for litauiske mødre og barn hvor litauiske familier får omsorg, støtte og veiledning i foreldrerollen. Tillit arrangerte to digitale seminarer om kvinnehelse i 2023. Det ble også arrangert et foredrag for flyktninger i Bergen i oktober 2023. Tillit jobber med å innhente informasjon om situasjonen til litauiske familier og andre innvandrerfamilier fra Øst-Europa, hvor kunnskapen brukes til å arrangere relevante foredrag og kurs for innvandrerfamilier og formidling av brukerkunnskap til Voksne for Barn sentralt.

Barn i Norge-rapporten

Barn i Norge-rapporten er et tiltak for innhenting og spredning av kunnskap om et prioritert tema som vi vet fra vårt eget arbeid med barn og unge er aktuelt og relevant. Rapporten har endret form opp gjennom årene, men fokus har alltid vært å styrke kunnskapsgrunnlaget om barn og unge i Norge, spesielt i relasjon til psykisk helse. I sin nåværende form består rapporten av en presentasjon og analyse av både en kvantitativ og en kvalitativ undersøkelse om et prioritert tema.

I 2023 gjennomførte vi informasjonsinnsamlingen til rapporten som ble utgitt 4. mars 2024. Rapportens tema var samlivsbrudd sett fra barns perspektiv. Erfaringer og innspill ble samlet inn fra deltagere i Ungt nettverk sommeren 2023, og en kvantitativ undersøkelse blant henholdsvis foreldre og barn som har gjennomlevd et samlivsbrudd ble gjennomført av Respons Analyse på oppdrag fra oss høsten 2023. Viktige fokus er konsekvenser for barns psykiske helse og øvrige velferd, og erfaringer med tilgang på støtte/rådgivning. Informasjonsinnsamlingen inkluderer erfaringer med bonusforeldre, som et tema hvor barn og unges stemmer har fått lite oppmerksomhet.

At det er en rekke signifikante forskjeller i barn og foreldres opplevelser av grunnleggende forhold knyttet til både barnas psykiske helse og kommunikasjonen mellom foreldre og barn, må være en vekker for mange foreldre. Manglende forståelse hos mange foreldre risikerer å bidra til at barna ikke får den støtten fra foreldrene som de trenger, og til at foreldrene heller ikke prioriterer å forsøke å finne den hjelpen de trenger. Samtidig ser vi at samfunnet trenger å stille mer opp for disse barna. En tredjedel av barna savnet psykologisk støtte, og bare et lite

mindretall opplevde at skolen tilrettela for dem.

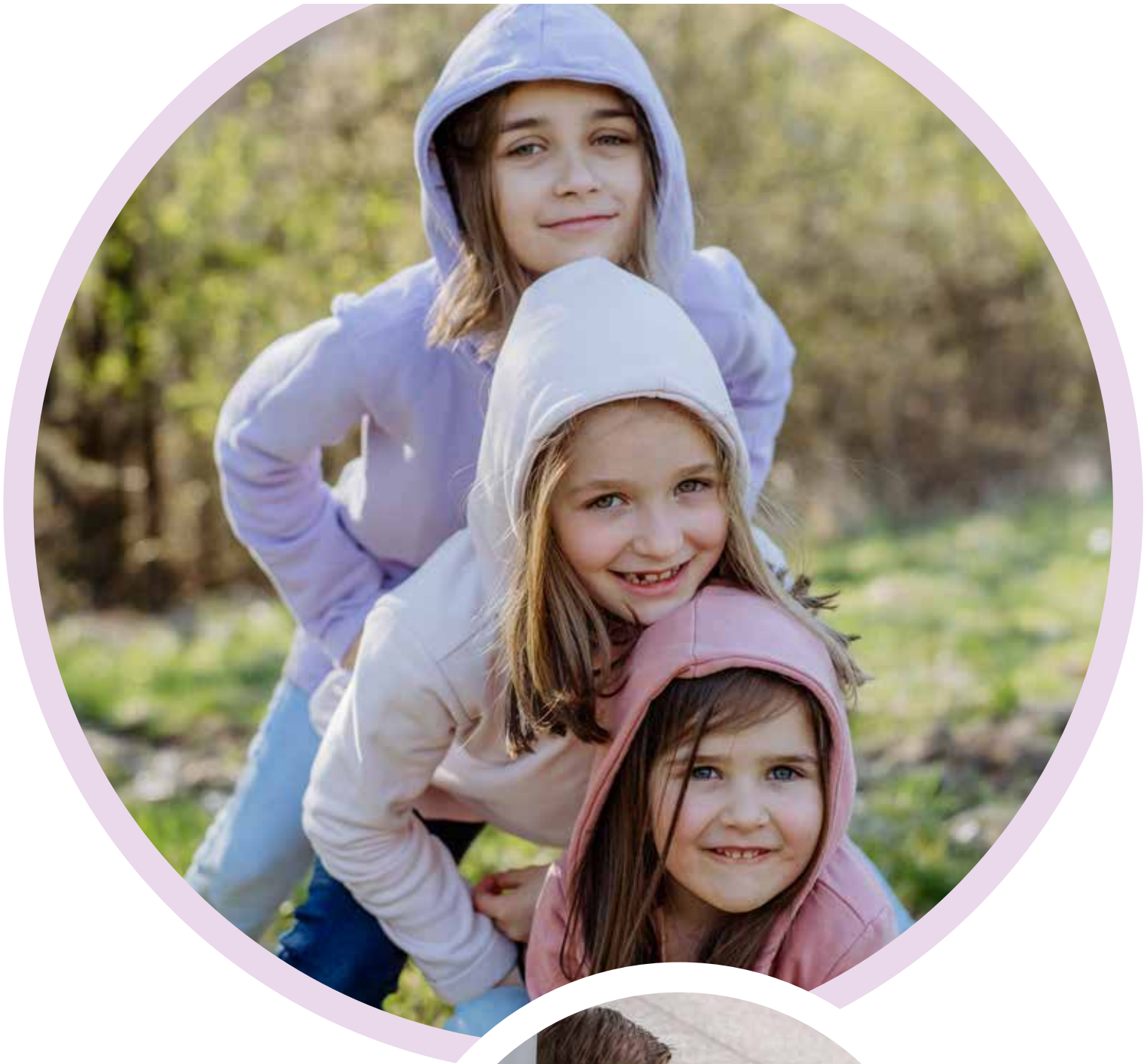
Formålet med rapporten er ikke å heve en moralsk pekefinger mot foreldre, men å gi foreldre og alle andre voksne omkring barna, best mulig forutsetninger for å ivareta dem.

Kurs og foredrag

Kurs og foredrag er en viktig del av vårt tilbud til foreldre, lærere, helsesykepleiere og andre voksne som har betydningsfulle roller i barn og unges liv. I 2023 holdt vi blant annet åpne, digitale kurs om følgende temaer:

- › Tenåringspsykologi.
- › Grensesetting.
- › Gaming og skjermtid.
- › Psykologisk førstehjelp for foreldre.
- › Hvordan snakke med barn om døden.

I tillegg gjennomførte vi en rekke kurs og foredrag på bestilling fra skoler, barnehager, universitet/høyskoler og andre, blant annet om skilsmissegrupper i skolen, foreldrerollen, livsmestring og barn som pårørende, samt et webinar om utfordringer knyttet til russetiden. Alt i alt ble det gjennomført 30 kurs i 2024, med 1293 deltagere. Vi arbeidet samtidig med å utvikle en ny kursmodell, med flere faste kurs og foredrag som skal holdes av våre egne fagpersoner.

Barn i sårbare livssituasjoner

Innledning

Mange barn og unge har på grunn av sin livssituasjon en forhøyet risiko for å utvikle psykiske helseplager. Disse barna har nytte av universelle forebyggingstiltak. For å redusere risikoen for psykisk uhelse hos disse gruppene, er det også behov for selektive forebyggings-tiltak. Slike tiltak bygger på kunnskap om hva som skaper risiko for psykisk uhelse i utsatte grupper, men også hva som kan beskytte mot det. Gjennom å styrke beskyttelsesfaktorene i og rundt barna, øker sjansen for positiv utvikling og god helse og livskvalitet.

Det er dokumentert at barn som pårørende er en gruppe barn og unge som er utsatt. Dette er en stor og sammensatt gruppe, og inkluderer barn som har nærstående med alvorlig sykdom (psykisk eller fysisk), funksjonsnedsettelse og/eller rusproblemer. Det finnes ingen fullstendige oversikter over hvor mange barn dette dreier seg om i Norge, men det anslås at det hvert år er rundt 350 000 barn som er pårørende til pasienter i spesialisthelsetjenesten.

Voksne for Barn har som mål å bidra til å fylle det manglende tilbudet til barn som pårørende gjennom å jobbe for at tjenestene i større grad tar i bruk kunnskapsbaserte og familiebaserte forebyggende tiltak som gjør foreldre og barn bedre rustet til å håndtere de vanskelige situasjonene de er i og gi familiene mulighet til å møte andre i liknende situasjon.

Et annet prioritert tema for oss er ufrivillig skolefravær, som har blitt et utbredt problem for norske barn og unge. Ut fra den tilgjengelige kunnskap er ufrivillig skolefravær en konsekvens av et bredt sammensatt årsaksbilde. Det kan ha sin bakgrunn i et utrygt skolemiljø, økte prestasjonskrav, vanskelige familiesituasjoner,

familiefattigdom, nevroutviklingsforstyrrelser, psykiske helseproblemer, eller en kombinasjon av disse.

ROM Ung

ROM Ung er et tiltak som bygger på ordinært ROM, og er en arbeidsmodell for medvirkning på tjeneste- og systemnivå, med effekt på individnivå. ROM skal bidra til praksisendring og styrking av tjenestene. Modellen er utprøvd for voksne innenfor områdene psykisk helse og rus, tilrettelagte tjenester og barnevernstjenesten for fosterforeldre og foreldre med gode evalueringer.

Voksne for Barn har pilotert ROM Ung med målgruppe 16–35 år, og flere har etterspurt ROM Ung for en yngre målgruppe. Vi ønsker derfor å teste ut arbeidsmodellen på en yngre målgruppe, barn og unge i alderen 13–24 år.

På ROM Ung møtes unge brukere og/eller pårørende og fagpersoner til likeverdig dialog-møte hvor erfaringer deles. Modellens teori-grunnlag er en løsningsorientert tilnærming hvor fokus er på hva som virker, hva brukerne trenger og hva de ønsker seg mer av i fremtiden. Erfaringene skrives ned i et læringsnotat som brukes aktivt i tjenestene, og tas med inn i leder- og personalmøter. Voksne for Barn benytter kunnskapen fra læringsnotatene aktivt i vårt politiske arbeid, i undervisning, kurs og i vårt utviklingsarbeid. På ROM Ung innhentes bruker- og erfaringskunnskap systematisk, som så implementeres i tjeneste- og praksisutvikling med mål om bedre tjenester og bedre oppvekstvilkår for barn og unge.

ROM Ung er en trygg arena hvor brukere og unge pårørende kan medvirke, og skal bidra til at tjenestene jobber mer tverrfaglig, tverretattlig og tverrkommunalt. ROM bidrar til kunnskapsbasert

praksis i tjenestene, og forebygger psykisk og fysisk uhelse og utenforskap for barn og unge, noe vi vet gir økt deltakelse i fritidsaktiviteter og forebygger frafall fra sosiale arenaer og skole.

Den ene målgruppen er barn og unge mellom 13 og 24 år som er pårørende til personer med utfordringer med rus og/eller psykiske vansker eller som selv har vansker. Den andre målgruppen er fagpersoner i tjenester som jobber med barn og unge innenfor psykisk helse og rustjenester, ansatte i fritidsklubber, BUP, PPT, skolehelsetjenesten, lærere, trenere eller andre.

Mål for utprøving av arbeidsmodell ROM Ung:

- › Gi barn og unge som er pårørende eller som selv har utfordringer, en arena for å kunne medvirke og ha innflytelse på tjeneste- og systemnivå.
- › Gi unge pårørende tilgang på en helsefremmende og sosial arena og aktivitet hvor de får møte andre i en lignende situasjon, så de skal føle seg mindre alene og ensomme i sine opplevelser.
- › Forebygge utenforskap ved at barn og unge faller fra viktige sosiale arenaer som fritidsaktiviteter, gjennom å styrke tjenestene og tjenesteutvikling.
- › Fremskaffe ny og viktig kunnskap om barn og unge som pårørende eller som har utfordringer, som kan brukes i arbeidet med å utvikle tjenestene de mottar, og slik forebygge psykisk og fysisk uhelse.

ROM – barn som pårørende

I Trondheim arrangeres det fire ganger i året egne ROM for pårørende i familier med barn:

ROM med barnet i fokus. Et av temaene i 2023 var hvordan de voksne kan ivareta barna når det stormer som verst.

I ROM Fosterhjem, hvor vi arrangerer ROM for fosterforeldre, er også barn som pårørende i fokus. Et tema i 2023 var hvordan ivareta de biologiske barna i fosterfamilien, hvor fosterforeldre blant annet fikk anledning til å beskrive hvordan barnevernet bedre kan jobbe slik at deres egne barn blir ivaretatt.

ROM er finansiert gjennom midler fra Helse- og omsorgsdepartementet.

Pip-klubben – et gruppetiltak til små barn i utsatte familier

Pip-klubben er et lavterskel- og forebyggende tiltak for barn i alderen 4–8 år som har familiemedlemmer som strever grunnet psykiske helseproblemer, kronisk sykdom, rusmisbruk, vedvarende fattigdom eller andre utfordringer som skaper stress og belastninger i hverdagen.

Målet er å styrke mestringsstrategier hos barna gjennom lek, læring og sosial støtte, og å styrke foreldrerollen og familiefungeringen gjennom foreldreveiledning og utvidelse av familiens sosiale nettverk.

Pip-klubben består av 14 samlinger for barna, med fire foreldresamlinger parallelt. Tiltaket er utviklet og evaluert med svært gode resultater i Nederland, der det tilbys til barn i utsatte familier. Voksne for Barn har fått støtte fra Bufdir og Sparebankstiftelsen til å tilpasse og teste dette ut i Norge. Pip-klubben skal være et ikke-stigmatiserende tilbud i kommunen, og leveres av tverrfaglige team i lokale tjenester. Forskning og erfaring viser at det mest virkningsfulle er lavterskel gruppetilbud som gis til både barn og foreldre. Kommunale tjenester er lovpålagt å drive forebyggende folkehelsearbeid, og dette arbeidet skal være kunnskapsbasert.

Voksne for Barn startet opp med Pip-klubben i 2022 sammen med to pilotkommuner, Narvik og Sarpsborg. Alle pilotkommuner har forpliktet seg til å gjennomføre to Pip-klubber. Narvik og Sarpsborg kommune har gjennomført to Pip-klubber og valgt å videreføre tilbudet til sine innbyggere. I 2023 har vi rekruttert og gjennomført opplæring av fire nye pilotkommuner, Tromsø, Larvik, Nesodden og Rakkestad. De nye pilotkommunene kom godt i gang med arbeidet og skal gjennomføre andre Pip-klubb i 2024.

Gjennom veiledning og digitale erfarings-samlinger har Voksne for Barn i 2023 bidratt til gjennomføring og evaluering av sju Pip-klubber lokalt. Vi innhenter kontinuerlig erfaringer fra både fagpersonene som driver Pip-klubben og familiene som deltar, og de foreløpige erfaringene viser at tilbudet er høyt verdsatt blant foreldrene og barna og at det oppleves

nyttig og meningsfullt. I 2024 skal vi utarbeide en implementeringsstrategi for videreføring av tiltaket i pilotkommunene og ytterligere spredning til andre kommuner. Vi skal utarbeide en rapport fra utprøvingen av gruppetiltaket og formidle resultatene til pilotkommuner, fagmiljøer, relevante tjenester og andre interessenter.

Sitat forelder:

«Barnet har gledet seg til å være med hver gang og har hatt en positiv opplevelse med Pip-klubben».

«Det har vært bra at lek og det kreative har vært så viktig i tilnærmingen».

«Barnet mitt er veldig glad i Pip-klubben og snakker mye om det».

Flere foreldre rapporterer at barna snakker mer om følelser hjemme, og at det virker som om de kommer til å få bruk for det de lærer i Pip-klubben. De oppgir også at de opplever stort utbytte av foreldresamlingene, og at temaene er relevante og nyttige for dem i foreldrerollen. Gruppelederne erfarer at det tidvis er krevende og utfordrende å starte opp med et nytt tilbud og en ny metode, men at arbeidet også gir stor glede og oppleves meningsfullt. Flere av dem forteller at de «er stolte av å være en del av Pip-klubben».

Barneperspektivsamtalet

Barn som har en forelder med psykisk sykdom eller rusavhengighet opplever utfordringer som andre barn ikke opplever, og som gjør dem mer utsatt for psykisk uhelse. Forskning viser at barn av foreldre med psykisk sykdom har så mye som 3-7 ganger høyere risiko enn andre barn for selv å utvikle psykiske vansker, og at mange av disse barna ender med å bli pasienter i psykisk helsevern senere i livet. Denne onde sirkelen er det imidlertid mulig å bryte gjennom å forebygge vansker. De som jobber i helsetjenestene og som møter pasienter som er foreldre, har en unik mulighet til å bidra til det.

I Norge har helsepersonell en lovfestet plikt til å registrere og ivareta pasienters mindreårige barn. Likevel viser forskning at oppfølgingen av barn som pårørende når foreldre er psykisk syke og/eller har rusproblemer, er langt fra god nok. Dette kan skyldes mange ulike forhold. Én av grunnene som både forskningen og våre egne møter med både ansatte og ledere i helse-tjenestene peker på, er mangel på gode verktøy for å jobbe familieorientert og ivareta barneperspektivet når en forelder mottar psykisk helsehjelp.

Barneperspektivsamtalet+ er et verktøy for å ivareta mindreårige barn som er pårørende av foreldre med psykiske lidelser og/eller rusproblemer. Metoden er utviklet ved Regionalt kompetansesenter for barn og unge (RKBU Nord) ved Universitetet i Tromsø, i samarbeid med Voksne for Barn.

Voksne for Barn har i 2023 deltatt i et internasjonalt samarbeid om metoden, der Barneperspektivsamtalet prøves ut og evalueres i andre europeiske land (Island, Tsjekkia og Portugal). Vi er gang med utprøving av Barneperspektivsamtalet+ for å finne ut om dette er et nyttig og gjennomførbart verktøy for helsepersonell i ulike helsetjenester i arbeidet med å ivareta barneperspektivet, og om det er til hjelp og nytte for familiene i målgruppen. RKBU Nord søkte i samarbeid med Voksne for Barn om midler til å gjennomføre effekt- og implementeringsforskning på tiltaket, og fikk positivt svar. Evalueringsprosjektet starter i februar 2024.

SIBS – Et forebyggende gruppe-tiltak for søsken som pårørende

Søsken til barn med langvarig psykisk eller somatisk sykdom eller funksjonsnedsettelse gjør seg erfaringer på godt og vondt. De opplever utfordringer som barn som har søsken som er friske eller normalfungerende ikke har. Som gruppe er de også mer utsatt for psykiske helseplager enn andre.

SIBS er et tiltak som er utviklet for å forebygge psykiske vansker hos søsken. I SIBS deltar søsken som er pårørende og en av foreldrene. Tiltaket er en korttidsintervensjon over fem økter, og består både av separate gruppeøkter for søsken og foreldre, og av fellesøkter der foreldre og søsken snakker sammen i par. SIBS gir kommunikasjons-trening til foreldrene, der formålet er å styrke dem i samtaler med søsken om diagnosen til søster/bror, og å støtte dem i deres opplevelser som søsken. Formålet med tiltaket er å bedre søskens tilpasning til sin situasjon og redusere risikoen for at de utvikler psykiske helseplager.

SIBS er utviklet i et samarbeid mellom Psykologisk institutt ved Universitetet i Oslo og Frambu kompetansesenter for sjeldne diagnoser. Voksne for Barn er samarbeidspartner i implementeringen av SIBS i norske kommuner. SIBS er evaluert med svært lovende resultater, og for tiden gjennomføres en randomisert kontrollert effektstudie av SIBS.

Ungt nettverk

Ungt nettverk er et gruppetilbud for ungdom i alderen 16-25 år som har opplevd utfordringer i livet, som psykiske vansker, ensomhet, utenforskap, utfordringer i skolegang eller arbeid, som er nye i Norge eller har vokst opp i familie med dårlig råd. Ungt nettverk har et helse-fremmede perspektiv, og det er ungdommene selv som velger tema for samtaler og aktiviteter.

Ungdom som benytter seg av tilbudet har en gjensidig taushetsplikt som gjør at gruppen føles trygg å være i. Nye deltakere har gitt tilbakemelding om at det som gjør Ungt nettverk unikt, er at de utfører selvvalgte aktiviteter og snakker om tema de opplever betydningsfulle innenfor trygge rammer. Ungdommene har også pekt på at det finnes få gratistilbud til denne aldersgruppen, og at det er fint å få nye venner i et nettverk som ikke kun er idretts- eller hobby-relatert.

I 2023 mottok vi finansiering fra Bufdir for å drifte Ungt nettverk.

Hva ble gjort i 2023

I 2023 hadde vi ni grupper, i Harstad, Bodø, Trondheim, Stjørdal, Oslo, Bergen, Gjøvik (to grupper) og Sandefjord. Det ble i 2023 etablert ett nytt nettverk, i Stjørdal. Dette nettverket er spesielt for ungdom som opplever ufrivillig skolefravær.

Ungdommene i Ungt nettverk har møtt andre i samme situasjon, med mulighet til å dele tanker og gi hverandre støtte når det trengs. Ungdommene har, sammen med gruppelederne, bestemt innholdet i gruppen. Samtaletemaene går både på utfordringer med relasjoner, økonomi, jobb og skole, og hvordan man kan få det bedre når ting er vanskelige.

Et eksempel på et temamøte fra Ungt nettverk Bodø: «Hva kan man gjøre for seg selv for å skape gode øyeblikk og hente positiv energi?». Eksempler fra Ungt nettverk Trondheim: «Hvordan bedre eget selvbylde?» og «Hvordan håndtere krevende situasjoner på jobb?». Gruppene har hatt besøk av relevante fagpersoner. Ungt nettverk Gjøvik hadde eksempelvis besøk av sexologer som snakket om ungdom, kjærlighetsrelasjoner og seksualitet.

Aktivitetene de har valgt, er aktiviteter som ungdommene selv synes er morsomme og som gir mestringsfølelse. Det kan være aktiviteter som bowling, ridning, klatring, maling, baking og laging av jule- og påskepynt. Hver gruppe skriver referat fra hvert treff, og deler det på tvers av gruppene. Slik kan gruppene låne ideer og tema, og lære fra hverandre.

Ungt nettverk er også en viktig kilde til kunnskap

om ungdommers/unge voksnes erfaringer på aktuelle områder. I 2023 ble det arrangert én helgesamling for ungdommer tilknyttet Ungt nettverk, 2.-4. juni, i Oslo. Temaet på samlingen var hvordan ungdommene tenker rundt kommunikasjon til barn/unge før, under og etter foreldrenes skilsmisse, som bidrag til Barn i Norge-rapporten.

Ungt nettverk ferdigstilte i 2023 en egen rapport om *Hvordan bli rustet for voksenlivet*. Rapporten omfatter ungdommenes erfaringer og innspill knyttet til utfordringer i overgangsfasen inn i voksenlivet, blant annet knyttet til praktiske ferdigheter, kjærlighet, relasjoner, identitetsutvikling, og å ta vare på seg selv psykisk.

I 2023 har vi:

- › Gjennomført lokale samlinger hver andre/ tredje uke, med samlet ca. 100 ungdommer i de lokale gruppene.
- › Rekruttert unge som er rammet av relativ fattigdom til de lokale møteplassene, samt til en sommersamling i juni. Ungdommene ble rekruttert både gjennom tjenestene, gjennom Voksne for Barns aktiviteter og frivillige, og gjennom de eksisterende deltakerne.
- › Hatt opplæring og fortløpende veiledning av frivillige som bidrar i de lokale gruppene.
- › Gjennomført en digital gruppelederopplæring i oktober.
- › Totalt hatt ti frivillige på opplæring.
- › Hatt 25 ungdommer, fem gruppeledere fra forskjellige lokale Ungt nettverk og to ansatte fra Voksne for Barn på en helgesamling i Oslo.
- › Samarbeidet med Universitetet Nord om praksisstudenter i tiltaket.

Mobbing og ufrivillig skolefravær

29. november gjennomførte vi et åpent seminar om ufrivillig skolefravær på Legenes hus i Oslo, til

fullsatt sal. Ufrivillig skolefravær er en av de vanskeligste utfordringene for barn og unge i dag. En konsekvens av at hovedansvaret så ofte har blitt lagt på foreldre og barn, i stedet for på skole og system, er det store omfanget av bekymringsmeldinger som skoler har sendt til barnevernet når barn har hatt høyt fravær. Dette kan bli en betydelig tilleggsbelastning for familiene. En viktig satsning for Voksne for Barn er å styrke barn og unges egen stemme i denne debatten. Under seminaret delte Ungdomspanelet vårt sine erfaringer, og deltok i samtalen med ansvarlige politikere fra Oslo bystyre. Et notat om ufrivillig skolefravær basert på innspill fra Ungdomspanelet ble også utarbeidet, og publisert på nettsiden.

Under Arendalsuka organiserte vi et seminar med tittelen *Kampen for inkludering*, til fullsatt sal. Ifølge elevundersøkelsen for 2022 (publisert i 2023) hadde andelen elever som opplever mobbing økt på alle alderstrinn. Mobbing ødelegger skoletiden for mange barn, og den kan ødelegge liv. Hvordan skal vi klare å skape et inkluderende skolemiljø for alle? Hva gjør skoler som får det til? Hvilken kompetanse må skolene ha for å skape gode relasjoner og tilhørighet, og for å løse utfordringer i grupper tidlig og på lavest mulig nivå? I tillegg til flere medlemmer av Ungdomspanelet deltok blant annet mobbeombud i Oslo, fagpersoner med erfaring fra å gjennomføre vårt prosjekt Supportgrupper i skolen, og politikere fra Arbeiderpartiet og Høyre.

Lansering av Ungdomspanelet

Det er krise i mange barns liv. Antallet barn og unge som sliter psykisk har økt. Antallet barn som lever i fattigdom har økt. Kritikken av barnevernet fra flere hold innebærer en tillitskrise til hvordan barnevernet skjøtter sitt ansvar for mange barn i sårbare situasjoner. Hva bør være veien videre på tre områder som er så avgjørende for oppveksten til mange av de mest utsatte barna og ungdommene i landet vårt?

2. juni 2023 lanserte vi ungdomspanelet vårt på et halvdagsseminar på Legenes hus i Oslo. Seminaret ble også strømmet. Ungdomspanelet består av unge brukere i alderen 18–25. I 2023 hadde vi 15 erfaringskonsulenter. 12 av dem deltok på lanseringsseminaret. Ungdommene hadde selv valgt ut de tre temaene de tenker er viktigst, og fikk scenen for å fortelle hva de mener må gjøres av politikere og offentlige tjenester. Temaene de hadde valgt seg ut, var psykisk helse for barn og unge, utfordringer med

barnevernet og familiefattigdom.

Politikerne som var der for å ta imot og respondere på ungdommenes innspill, var statssekretær Truls Vasvik i Helse- og omsorgsdepartementet (Ap), Tage Pettersen, nestleder i Stortingets Familie- og kulturkomité (Høyre), og Kathy Lie, medlem av Stortingets Familie- og kulturkomité (SV).

Nettverk for tilsynspersoner

Tiltaket Nettverk for tilsynspersoner arrangerte fire nettverkssamlinger for tilsynspersoner i 2023. Dette var et gratis tilbud for tilsynspersoner i barnevernet, hvor alle inviterte kunne bli med på et fysisk og tre digitale foredrag om to ulike tema som tilsynspersoner har etterspurt på tidligere erfaringssamlinger. De to temaene var: *Hvordan bygge tillit og relasjon til fosterbarn?* og *Hva er tilsynspersonenes sitt oppdrag og rammene for informasjonsformidlingen?*

Det ble tatt initiativ til å stifte et nytt nasjonalt nettverk for tilsynspersoner i regi av Voksne for Barn i 2023, og nettverket ble formelt stiftet 20. mars 2024. Nettverket skal fremover drives av frivillige som skal jobbe for å støtte rollen til tilsynspersoner ved å legge til rette for erfaringsutveksling, kunnskapsformidling og klargjøring av rammer og retningslinjer for tilsynspersoner i barnevernet.

Psykisk helse og livsmestring i skolen

Innledning

Psykisk uhelse er den største helseutfordringen blant barn og unge, og de aller fleste som blir uføre, blir det på grunn av psykiske lidelser. Ingen sykdomsgrupper koster samfunnet mer, eller gir større helsetap.

Vi vet ikke hvem som vil bli rammet av psykiske helseplager, men vi vet at hele befolkningen går gjennom det samme skoleløpet. Derfor er skolen den viktigste arenaen for universelt helsefremmende og forebyggende arbeid. Med fagfornyelsen i 2020 ble Folkehelse og livsmestring innført som et nytt tverrfaglig tema i læreplanverket, og skal gi elevene kompetanse som fremmer god psykisk og fysisk helse. Dessverre er det få kompetansemål knyttet til temaet, og det er ingen garanti for at de som underviser har kompetanse på området. Det er store variasjoner fra skole til skole, og det er derfor lite trolig at tiltaket vil få den effekten som var tenkt.

For at alle barn skal ha mulighet til å leve gode liv, er det avgjørende at alle får den samme grunnleggende sosiale, relasjonelle og emosjonelle kompetansen. Dette er grunnsteinene i den psykiske helsen og en forutsetning for å mestre livet. FNs barnekomité slår fast at grunnleggende ferdigheter ikke bare omfatter det å kunne lese, skrive og regne, men også livsferdigheter.

Voksne for Barn har siden 2004 tilbudt opplæring og undervisningsmateriell til ansatte i skolen innenfor området psykisk helse og livsmestring gjennom programmene Zippys venner/Passport og Drømmeskolemodellen.

Zippys venner, Passport og Eples venner

Voksne for Barn tilbyr livsmestringsprogrammer til barneskolen. Dette omfatter Zippys venner for

elever på 1.–2. trinn, Eples venner for elever på 3.–4. trinn og Passport for elever på 5.–7. trinn. Eples venner ble lansert ved skolestart i 2023.

Tiltakene gir skolen mulighet til å jobbe systematisk og skoleomfattende med å fremme god psykisk helse og et godt psykososialt miljø. Målet er å ruste elevene til å ta gode valg og å kunne identifisere og håndtere vanskelige følelser og situasjoner i livet.

Programmene er bygd på samme teorigrunnlag og metodikk. I tillegg piloteres det nå nye moduler utviklet av Voksne for Barn. Disse er tilpasset 7. trinn. I dette prosjektet samarbeider vi med Drømmeskolen, slik at det sikres en god overgang fra barnetrinnet til ungdomstrinnet. Ved å bruke programmene får skolen god kompetanse, struktur og forutsetninger for å jobbe systematisk med psykisk helse, livsmestring og inkludering for alle elever.

I 2023 var Zippys venner, Eples venner og deler av Passport finansiert av Helsedirektoratets tilskuddsordning «Psykisk helse i skolen». Passport var delfinansiert av Kavlifondet. Inkluderende SFO er finansiert av Utdanningsdirektoratet over tre år.

I 2023 har vi:

- › Avtaler med 30 kommuner som bruker Zippys venner/Eples venner/Passport.
- › Avtaler med 30 enkeltskoler som bruker Zippys venner/Eples venner/Passport.
- › Inngått avtale med 3 nye kommuner.
- › Inngått avtale med 2 nye enkeltskoler.
- › Gjennomført 15 opplæringssamlinger for ansatte som skal drifte tiltakene lokalt.
- › Gjennomført 2 inspirasjonssamlinger for ansatte i deltakerskoler.

- › Gjennomført 5 erfaringsamlinger for deltakerskoler.
- › Gjennomført 1 opplæring av kommunale ressursgrupper.
- › Gjennomført 1 boostersamling for kommunale ressursgrupper.
- › Gjennomført 1 fagdag for ansatte i deltakerskoler.
- › Gitt 336 nye lærere, helsesykepleiere m.fl. opplæring.
- › Nådd 4800 nye elever.

Når det gjelder utviklingsarbeid, har vi:

- › Utbedret og revidert innholdet i opplæringen, både fysisk og digitalt.
- › Startet arbeidet med prosjektet «Etter Passport».
- › Ferdigstilt og lansert Eples venner.
- › Utarbeidet og gjennomført spørreundersøkelse for lærere som jobber med programmene.
- › Utviklet en modell for avtale med kommune som innebærer flere programmer og tiltak.
- › Formidlet erfaringer og perspektiver gjennom TikTok.

Brukerundersøkelser

Sentrale funn fra en begrenset brukerundersøkelse om Passport i juni 2023:

- › 86% av lærerne sier de har den kompetansen de trenger for å gjennomføre programmet.
- › 57% av lærerne sier de er bedre rustet til å møte elevenes utfordringer.
- › 71% av lærerne opplever Passport som nyttig på 5. trinn.
- › 86% av lærerne sier at Passport har god innvirkning på klassemiljøet (5. trinn).

Sitat fra lærer:

«Passport-temaene er veldig bra. Supert og viktig opplegg!»

«Dramatiseringen var super også i 7. klasse. Språksvake elever tjente godt på å utvide ordforrådet.»

Sentrale funn fra en brukerundersøkelse blant elærere om Zippys venner i 2022/2023:

- › 62% av lærerne sier de har blitt bedre rustet til å møte elevenes utfordringer.
- › 77% av lærerne på 1. trinn opplever Zippys venner som nyttig.
- › 62% av lærerne på 1. trinn opplever at elevene finner Zippys venner nyttig.
- › 62% av lærerne på 1. trinn opplever at Zippys venner har hatt positiv innvirkning på klassemiljøet.
- › 69% av lærerne på 2. trinn opplever Zippys venner som nyttig.
- › 46% av lærerne på 2. trinn opplever at elevene finner Zippys venner nyttig.
- › 46% av lærerne på 2. trinn opplever at Zippys venner har hatt positiv innvirkning på klassemiljøet.

Inkluderende SFO

Inkluderende SFO er et pågående prosjekt hvor vi utvikler et verktøy for å jobbe forebyggende mot mobbing fra første dag på SFO. Verktøyet utvikles i samarbeid med brukerne, både for å dekke deres konkrete behov, og for at det ferdige opplegget ikke skal bidra til merarbeid for de ansatte i en allerede travel hverdag. I første omgang ønsker vi å fokusere på de to-tre ukene før skolestart, men med mulighet for å bygge ut for hele SFO-løpet. 19 skoler har deltatt i

opplæring og skal i gang med pilotering i 2024.

Ved hjelp av dette verktøyet skal skolene/SFO kunne:

- › Sikre inkludering av alle førsteklasinger fra oppstart.
- › Gjennomføre relasjonsbyggende aktiviteter, både mellom elevene og mellom voksne og elever.
- › Støtte elevene i å utvikle vennskap.
- › Gi elevene felles opplevelser.
- › Jobbe systematisk med inkludering, relasjonskompetanse og styrking av ferdigheter for å utøve sosial støtte.
- › Sikre medvirkning for alle barn.

Planer for 2024:

- › Deltakerskoler/-kommuner kan implementere hele tiltaket (Zippys venner, Eples venner og Passport), eller del-element.
- › Undervisningsmateriell skal gjøres digitalt tilgjengelig for alle skoler, med støttemateriell som sikrer god implementering.
- › Følge opp eksisterende avtaler, og inngå nye.
- › Gjennomføre 13 opplæringer av lærere, helsesykepleiere m.fl.
- › Ferdigstille en ny modul for elever på 7. trinn (Etter Passport) for å sikre aldersadekvat innhold og god overgang til ungdomsskolen.
- › Gjennomføre to digitale brukerundersøkelser blant deltakerskolene.
- › Revidere, oversette og digitalisere Zippys venner.
- › Pilotere 19 skoler i opplegget Inkluderende SFO.
- › Utarbeide veileder, kompetansebank og aktivitetskasse til SFO.

Drømmeskolen

Målet med Drømmeskolen er å fremme god psykisk helse, livsmestring og inkludering for elever på ungdomsskolen og videregående

opplæring. Drømmeskolen:

- › Gir skolen rammer og verktøy for et helhetlig arbeid med psykisk helse, inkludering og livsmestring.
- › Øker kompetansen hos ansatte for hvordan de kan jobbe for et godt psykososialt miljø og styrke relasjonen mellom elever og mellom elever og ansatte.
- › Styrker elevenes tilhørighet, deltakelse, mestring og motivasjon.
- › Inviterer elevene med som ressurser i et systematisk arbeid for å fremme et godt psykososialt læringsmiljø.

Modellen er utviklet av Voksne for Barn i samarbeid med ansatte og elever i deltakerskoler. Elevmedvirkning står sentralt, og elevmentorer er et kjerneelement i modellen. «Drømmeskole-fokuset» handler om faktorene som fremmer god psykiske helse, livsmestring og inkludering. Disse skal gjennomsyre all aktivitet på skolen, og er utgangspunkt for valg av alle metoder og aktiviteter i tiltaket.

I Drømmeskolen jobber vi med:

- › Mestring: Vi leter etter styrker, og legger til rette for mestringsopplevelser.
- › Medvirkning: Alle blir lyttet til og opplever at de har mulighet for innflytelse.
- › Fellesskap: Vi legger til rette for inkludering og gode relasjoner.

Deltakerskoler inngår avtale med Voksne for Barn, og det etableres en ressursgruppe med ansvar for implementering og oppfølging. Ressursgruppen rekrutterer og lærer opp elevmentorer, og følger dem opp gjennom året. I tillegg har ressursgruppene ansvar for opplæring av lærere og samarbeid mellom kontaktlærere og elevmentorer.

I 2023 har tiltaket hatt finansiering fra Helsedirektoratets tilskuddsordning «Psykisk helse i skolen».

I 2023 har vi:

- › 48 deltakerskoler, hvorav 29 er ungdomsskoler og 19 videregående skoler.
- › 1085 elevmentorer som gjennomfører til sammen ca. 15 000 timers frivillig arbeid,
- › Inngått avtale med to kommuner om å innføre Drømmeskolen på alle skoler.
- › Gjennomført todagens workshop for 14 nye skoler.
- › Gjennomført sju erfaringssamlinger for elevmentorer (fem) og ressurspersoner (to).
- › Gjennomført 14 workshoper for alle ansatte på nye skoler.
- › Gjennomført to boostersamlinger på skoler som har deltatt lenge.
- › Presentert Drømmeskolen på fem konferanser/kurs.
- › Utarbeidet og lansert en ny veileder: «Å ha det bra: livsmestringssamlinger ledet av ansatte på skolen».
- › Gjennomført webinar med tema: «Trygg og inkluderende russetid», sammen med Førde videregående og Førde kommune.
- › Deltatt på profesjonskonferansen «Det er lærer, du er» i regi av universitetet i Sørøst-Norge for spredning av Drømmeskolen.

Videre har Drømmeskolens driftsoppgaver inkludert: informasjonsmøter for nye skoler, rekrutteringsarbeid og oppfølging av etablerte skoler. Det ble også utarbeidet og ferdigstilt undervisningsopplegg til Verdensdagen for psykisk helse med tema: #Lagplass, og påbegynt et utviklingsarbeid for prosjektet *Veien til russestyret*.

Planer for 2024:

- › Rekruttere fem-seks nye skoler og to kommuner.
- › Én-to workshops for ressursgrupper på nye skoler og fem-sju workshops for alle ansatte på nye skoler.
- › Sju erfaringssamlinger og ressursgruppe-samlinger.
- › Videreutvikle modell for å tilby alle Voksne for Barns skoletiltak til nye kommuner.
- › Revidere og tilgjengeliggjøre deler av materiellet for alle skoler i Norge.
- › Lage film som støtte til implementering av delementer i Drømmeskolen.
- › Gi opplæring til ressurspersoner som kan bidra i rekruttering og opplæring.
- › Støtte skoler og kommuner med tiltak for å følge opp nasjonale føringer (folkehelse og livsmestring, spesialpedagogikk og inkluderende praksis, inkluderende russetid, mv.).

Drømmeskolen har nedjustert målene for 2024 pga. mindre tilskudd og færre ansatte.

Sitat fra elevmentor:

«Jeg syntes det var vanskelig å snakke høyt i klassen. Rollen som elevmentor har ført til at dette nå ikke er vanskelig lenger.»

Supportgrupper for inkludering og forebygging av mobbing

Elevundersøkelsen for 2023 viser at andelen elever som opplever mobbing økte på alle trinn.

I målgruppen til Supportgrupper har økningen vært på 3 prosent til 13 % på 7. trinn, og til 15,5 %

på 5. trinn. Det har aldri tidligere vært en så stor økning i andelen som opplever mobbing. Det er et stort behov for tiltak på skolenivå både når det gjelder inkludering og forebygging av mobbing. Derfor har Voksne for Barn hatt ansvar for gjennomføring av Supportgrupper i skolen i et pilotprosjekt i samarbeid med OsloMet.

Supportgrupper i skolen har som mål å gi skolene et tiltak som:

- › Fremmer inkludering og forebygger mobbing.
- › Styrker skolens arbeid med aktivitetsplikten.
- › Er tverrfaglig og kan bidra til å styrke (resosialisere) elever som opplever å stå utenfor.
- › Hjelper elever ut av negative roller i forhold til medelever.

Supportgrupper bidrar til at elever som faller

utenfor, raskt skal få hjelp ved at medelever bidrar med støtte i en periode. Supportgrupper kan brukes for å inkludere elever som ikke trives, er i en sårbar situasjon eller når eleven opplever utestenging eller mobbing, men også for å ta imot nye elever. Oppmerksomheten rettes mot det som kan styrke eller beskytte den utsatte eleven.

I 2023 ble pilotprosjektet ferdigstilt. Forskere ved Oslo Met har hatt ansvar for forskningen i prosjektet. I 2023 har pilotprosjektet vært

finansiert av Anthonstiftelsen, Sat Sapienti og Voksne for Barn.

I 2023 har vi:

- › 20 aktive skoler.
- › Fullført pilotprosjektet i samarbeid med forskere på OsloMet.
- › Gjennomført opplæring for ressurspersoner på sju nye skoler (2 x 1 dag).
- › Gjennomført ti samarbeidsmøter med OsloMet om søknader, pilotprosjektet og planlegging av nytt forskningsprosjekt.
- › Gjennomført to erfaringsamlinger for deltakerskoler.
- › Gjennomført intervju av ressursgrupper på fire etablerte skoler.
- › Fulgt opp henvendelser fra nye skoler og kommuner som ønsker oppstart 2024/2025.
- › Deltatt på posterpresentasjon på Helsesykepleierkongressen (600 tilhørere) om Supportgrupper i skolen sammen med OsloMet.

Videre har Supportgrupper i skolens driftsoppgaver inkludert: informasjonsmøter for nye skoler, rekrutteringsarbeid og oppfølging av etablerte skoler gjennom veiledning på epost og telefon.

Det er påbegynt utvikling av *Veileder Supportgrupper i skolen*. Veilederen skal blant annet inneholde tiltaksmodell for implementering på skoler og kommuner, kunnskapsgrunnlag og beskrivelser, samt ulike vedlegg som *Informasjon til foresatte* og *Mal dokumentasjonsskjema*. Vedlegg er utarbeidet sammen med Brandbu barneskole, Gran kommune og Teglverket skole, Oslo kommune.

Tiltaket er basert på forskning i pilotprosjektet og Voksne for Barns kunnskap basert på bruker-erfaringer fra skolene. Voksne for Barn har innhentet erfaringer om organisering, implementering og oppfølging gjennom pilotprosjekt (2020–2022) og videreføring av pilotprosjekt (2022–2023). Tiltaket er i tråd med faglige og nasjonale føringer når det gjelder inkludering og forebygging av mobbing. Tiltaket er klart for effektevaluering.

Lisbeth Kvarme og Lisbeth Valla ved OsloMet har publisert artikkelen *Supportgrupper hjelper mot utenforskap og skolemobbing* i tidsskriftet *Sykepleien*.

I 2024 skal vi:

- › Forberede deltakelse og gjennomføring av effektforskningsprosjekt i samarbeid med OsloMet.
- › Rekruttere skoler til effektforskningsprosjekt (klyngerandomisert kontrollert studie) i samarbeid med OsloMet (3 kommuner – 26 skoler).
- › Revidere og utvikle materiell i Supportgrupper i skolen (veiledere, infobrosjyre).
- › Utvikle innloggingssider og nettsider.
- › Gjennomføre én opplæring for nye ressursgrupper i forskningsprosjektet (3 dager).
- › Gjennomføre én erfaringsamling og veilede skoler underveis.

Dersom vi mottar tilskudd som dekker stillingsressurs og gjennomføring, vil vi i 2024 rekruttere og lære opp kommuner og 6–10 skoler i tillegg til forskningsprosjektet.

Sitater fra deltagere:

Sosiallærer:

«Har dere i supportgruppa lagt merke til noen endringer med x etter at dere ble supportelever?»

Medelever:

*«Hun virker mindre stressa»
«Hun er nok mer trygg og glad og spør også om å få bli med»*

Mor etter takkemelding fra sosiallærer:

«Nå ble jeg glad i mammahjertet, Tusen takk for at dere sendte melding om dette. Det varmer å høre at gutten vår har vist sånn empati»

Veien til russestyret

Veien til russestyret er et nytt tiltak. Det grunnleggende utviklingsarbeidet ble utført i 2023, herunder utarbeidelsen av konsept og søknad om finansiering av den første fasen av tiltaket. Tiltaket har som mål å gi nyetablerte russestyrer verktøy for å legge til rette for en trygg og inkluderende avgangsmarkering. Prosjektet er finansiert gjennom Stiftelsen DAM, og har fått innvilget 400 000 kroner til prosjektperioden 01.02.24–01.04.25.

Prosjektet er et samarbeid mellom Voksne for Barn, Halden kommune og ombudet for barn og unge i Akershus, Buskerud og Østfold fylke. Arbeidet med veilederen vil ta utgangspunkt i erfaringer fra avgangsfeiringen ved Halden videregående skole i 2022/2023, hvor Tuva Bjerke, nå ansatt i Halden kommune, var en sentral aktør.

I prosjektperioden skal vi:

- › Utvikle en veileder med arbeidstittel «Veien til russestyret». Hensikten med veilederen er å bistå nyvalgte russestyrer i å skape og legge til rette for en trygg og inkluderende avgangsfeiring. Veilederen vil inneholde en detaljert beskrivelse for hvordan et russestyre kan arbeide med vekt på en trygg og inkluderende avgangsfeiring.
- › Lage innhold til en workshop for russestyre-medlemmer for å gi dem opplæring i hvordan bruke veilederen på best mulig måte. I workshopen får deltakerne også veiledning i hvordan best forankre arbeidet med å skape en inkluderende avgangsmarkering på egen skole.

Veilederen skal utarbeides for, med og av ungdom. Utviklingsarbeidet gjøres sammen med tidligere og fremtidige avgangselever. Elevene deltar i workshop for og bidrar til både innhold, språk og uttrykk, design og layout.

Veilederen skal på høring hos nåværende russepresidenter i Akershus, Buskerud og Østfold fylke. Videre vil den piloteres ved fem videregående skoler. Det er inngått avtale med

Førde VGS, Halden VGS, Kirkeparken VGS, Nesbru VGS og Ås VGS som får tett oppfølging av Voksne for Barn.

Veilederen vil ha en digital lansering og bli gjort tilgjengelig for skoler etter evaluering og pilotering. Det vil være en offisiell lansering i 2025.

Seminar om kjønns mangfold

Som del av Pride House inviterte vi til et åpent seminar på Legenes hus i Oslo 27. juni hvor vi stilte spørsmålene: Hvorfor skal barn og unge lære om kjønn- og seksualitets mangfold, og hvordan gjør vi dette på en god måte?

Skeive barn og unge opplever mer psykisk uhelse enn majoritetsungdommen, til tross for at vi har kommet langt i å bli et mer inkluderende og aksepterende samfunn. Å oppdage at egen identitet bryter med samfunnets forventninger kan utløse konflikt med eget selvbilde, og skape frykt for hva andre vil si om deg.

For å fremme god psykisk helse hos skeive barn og unge må voksne gjøre alt de kan for at alle arenaer oppleves åpne, inkluderende og trygge, spesielt skolen, som de tilbringer mest tid på. Å lære om kjønns- og seksualitets mangfold er en viktig del av det arbeidet.

Frivillighet og medlemskap

Innledning

Frivillighet og medlemskap i Voksne for Barn gir alle mulighet til å bidra til det viktigste arbeidet vi har i samfunnet, nemlig å sørge for at barn og unge får en god og trygg oppvekst omgitt av omsorgsfulle og støttende voksenpersoner. For barna er det ikke så viktig om de voksne som gir denne støtten gjør det som ansatt eller frivillig, men for samfunnet som helhet er frivilligheten helt avgjørende for at det sosiale sikkerhetsnett skal fungere og at ingen barn blir overlatt til seg selv.

Vi vil takke alle frivillige i Voksne for Barn og medlemmene som støtter opp om arbeidet deres, for den viktige jobben de gjør for barn og unge. Vi ser med glede at antallet frivillige og medlemmer har økt i 2023.

Frivillighet

Etter en nedgang i den generelle frivilligheten under pandemien er nå tallene ifølge Frivillighet Norge tilbake på samme nivå som før nedstengningen. Denne trenden har vi også sett i Voksne for Barn, hvor vi har fått 30 % flere frivillige i løpet av 2023. I tillegg kommer et større antall brukerrepresentanter som vi er i gang med å forberede til frivillige verv. Voksne for Barn ønsker at alle frivillige skal få god opplæring og oppfølging. I 2023 arrangerte vi inspirasjons-samlinger for frivillige i februar og oktober og en digital opplæring av nye frivillige i mai 2023, i tillegg til opplæring av brukerrepresentanter.

I Voksne for Barn kan frivillige bidra på tre ulike måter:

Lokallag- og nettverksarbeid

Mange frivillige jobber med lokallag og nettverksarbeid. Etter at det ble startet nye lokallag i Bergen i februar 2023 og i Stavanger i desember

2023, har Voksne for Barn åtte lokallag og to nasjonale nettverk, nemlig Tillit og Inkluderende oppvekst. Lokallagene befinner seg i Oslo, Sandefjord, Gjøvik/Toten, Stavanger, Bergen, Indre Nordfjord, Trondheim og Salten. Lokallagene og nettverkene tilbyr møteplasser for unge (Ungt nettverk), markerer Verdensdagen for psykiske helse, arrangerer foredrag og seminarer og samlinger for familier. De frivillige i lokallagene og nettverkene gjør en uvurderlig innsats for Voksne for Barn fordi de tilbyr støttende aktiviteter til barn, unge og familier der de bor.

Lokallaget Indre Nordfjord har blant annet drevet tilbudet «Familiens møteplass» en gang i måneden, og arrangerte to sommerleirer for vanskeligstilte familier. Lokallaget Salten i Bodø har blitt en viktig samarbeidspartner for Nord Universitet ved å tilby praksis til helsefagstudenter og arrangere Verdensdagen for psykisk helse på universitetet. I tillegg har de blant annet arrangert gratis familiedag for barnefamilier og musikk-café for ungdommer.

Brukerrepresentanter

Brukerrepresentantene fra Voksne for Barn jobber systematisk for at bruker- og pårørende-kunnskap skal ha en positiv innvirkning på tjeneste- og systemnivå. I 2023 innledet vi arbeidet med en forsterket satsing på bruker-medvirkning. I tillegg til de 25 brukerrepresentantene som allerede hadde faste oppdrag, meldte 150 medlemmer og andre sin interesse gjennom et skjema som blant annet kartla relevant faglig kompetanse, relevante egen-erfaringer og motivasjon.

Det første informasjonsmøtet for nye brukerrepresentanter ble avholdt i september 2023. Vi utarbeidet en kursmodell, og det første kurset

ble gjennomført i november 2023. Det har høy prioritet at brukerrepresentantene skal være godt forberedt til vervet, og innforstått med rollen som en stemme for barn og unges perspektiv. Opplæringen tar blant annet for seg brukermedvirkning som verdi og metode, rollen som brukerrepresentanter for Voksne for Barn, standarder for god utføring av vervet, informasjon om Voksne for Barns innsamling av brukererfaringer som kan benyttes i vervet, og orientering om organisasjonens arbeid.

I 2024 vil vi arrangere en serie med kurs i brukermedvirkning, og sende brukerrepresentanter ut på oppdrag til relevante brukerråd, utvalg og samarbeidsforum for å tale barn og unges sak på organisasjonens vegne.

Brukerrepresentanter som er i oppdrag, får fortløpende oppfølging fra ansatte i organisasjonen i henhold til oppdraget. De får også resultatene fra tiltak og prosesser hvor brukererfaring og -kunnskap hentes fram og dokumenteres, slik at det kan brukes som kunnskapsgrunnlag i oppdraget.

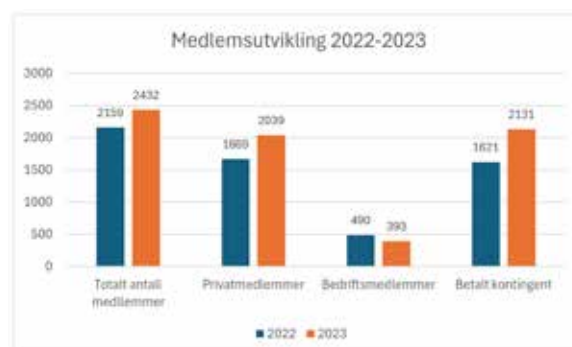
Ungdomspanel og Ungt nettverk

Voksne for Barn har ca. 35 frivillige som jobber som gruppeledere for ungdommene i Ungt nettverk. Gruppelederne får kursing i rollen som gruppeledere, og gjør en viktig jobb for å skape trygghet blant ungdommene, og for å motivere ungdommene til å bli med på møtene.

Medlemskap

Antallet personlige medlemmer i Voksne for Barn økte med 22 % i 2023. Siden antallet bedriftsmedlemmer gikk ned med 20 %, ble den totale økningen på 13 %. Det er samtidig gledelig å se at andelen medlemmer som betaler medlemskontingent har økt med 32 %. Dette er viktig med tanke på at betalt medlemskontingent er en forutsetning for at medlemmer har tilgang til Landsmøtet og kan bidra demokratisk i organisasjonen.

Landsmøtet til Voksne for Barn ble arrangert oktober 2023. For første gang ble vedtektsendringen fra 2022 tatt i bruk, hvor antallet medlemsdelegater ble hevet fra 10 til 20, i tillegg til at alle lokallag og nettverk kan sende to delegater. Denne vedtektsendringen bidrar til at Voksne for Barn forblir en demokratisk medlemsorganisasjon. På Landsmøtet 2023 ble det vedtatt at landsmøtene til Voksne for Barn fremover skal arrangeres annethvert år. Alle betalende medlemmer er hjertelig velkomne til neste årsmøte i 2025.

God forvaltning

Innledning

Voksne for Barn er opptatt av god forvaltning og effektiv drift i alle ledd. På den måten får vi utrettet mest mulig med de ressursene vi har. Vi jobber med stadige forbedringer og tilpasninger av driften.

Økonomi

Voksne for Barn mottar økonomisk støtte fra det offentlige, private aktører, bedrifter og privatpersoner. Det er vår plikt å forvalte midlene på en slik måte at vi får utrettet mest mulig i tråd med vårt formål og de forventningene støtte-givere har. 2023 har vært et særlig utfordrende år, der tildelinger fra noen støtteordninger har vært lavere enn tidligere, samtidig som andre støtteordninger har fått endret innretning. Nye krav og rammer har medført nødvendige tilpasninger i staben. Dette vil få full effekt fra 2025. Organisasjonens oppsparte egenkapital gjør det mulig å planlegge langsiktig i en situasjon der ytre rammer framstår skiftende.

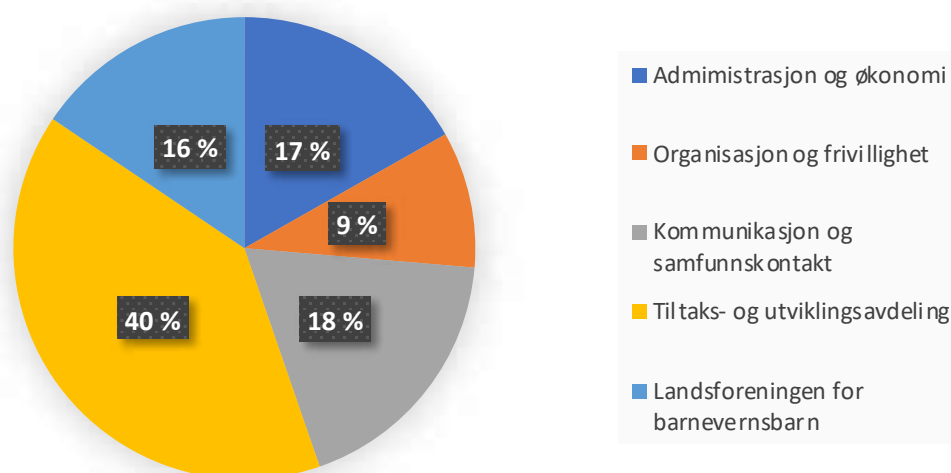
Organisasjonen inntektsførte i 2023 inntekter på 35,7 millioner, hvorav 3,7 er ubrukte midler fra tidligere år. Årsregnskapet viser et driftsunderskudd på 3,8 millioner, og et negativt årsresultat på 3,6 millioner etter finansposter. Dette dekkes av egenkapital.

En stor andel av organisasjonens inntekter er øremerkede midler til ulike tiltak. De universelle skoletiltakene Zippys venner, Eples venner, Passport og Drømmeskolen utgjør de klart største kostnadene. Lønnsutgifter utgjør 62% av organisasjonens samlede kostnader.

Landsforeningen for barnevernsbarn (LFB) inngår i regnskapet med omsetning på 6,1 millioner. Dette påvirker ikke resultatet.

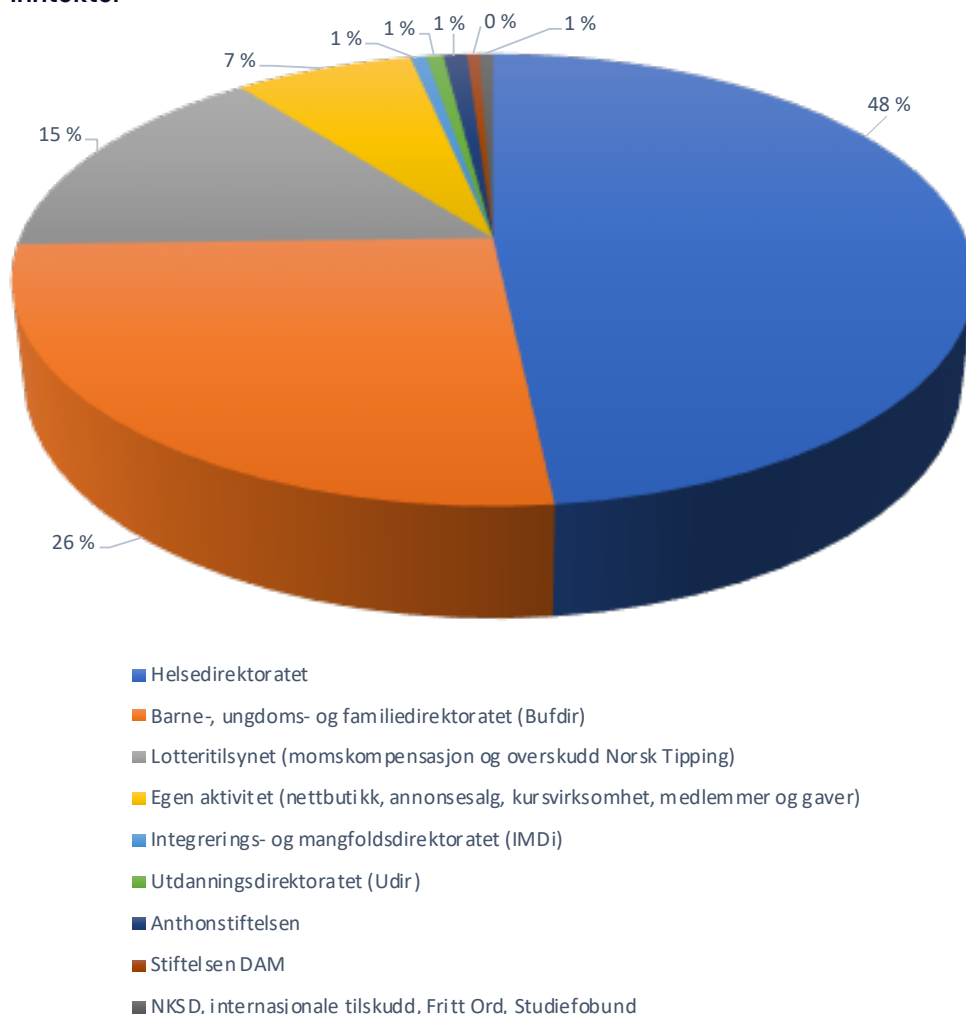
Tiltaks- og utviklingsavdelingen

Kostnader

Inntekter

Nettbutikk

Voksne for Barns nettbutikk tilbyr støttemateriell til organisasjonens aktiviteter, og bidrar samtidig til ekstern profilering. I løpet av året er den tekniske plattformen oppdatert til et mer moderne og brukervennlig system som gjør det lettere for både kunder og lærere. Samtidig har driften av butikken blitt effektivisert.

Effektiv administrasjon

Arbeidet med optimalisering av prosjektstyring ble påbegynt i 2022 og fortsatte gjennom 2023, med både kompetanseheving, nye rutiner og nye verktøy. Dette gir bedre forutsigbarhet og kontroll, og ressursene kan i større grad rettes inn mot ønsket måloppnåelse. Dette arbeidet fortsetter i 2024. I løpet av 2023 har antallet ansatte blitt redusert med fire årsverk, noe som har medført utfordringer med å løse alle nødvendige oppgaver, og skjerpet kravene til effektiv organisering.

Landsforeningen for barnevernsbarn

Landsforeningen for barnevernsbarn (LFB) har vært en del Voksne for Barns virksomhet i mange år. Det har vært søkt egne tiltaksmidler og ført separate medlemslister, og utad har LFB framstått som en selvstendig aktør. Fra november ble LFB vederlagsfritt skilt ut som en selvstendig enhet ved virksomhetsoverdragelse. Framover kan begge organisasjonene nå i større grad konsentrere seg om sine kjerneområder.

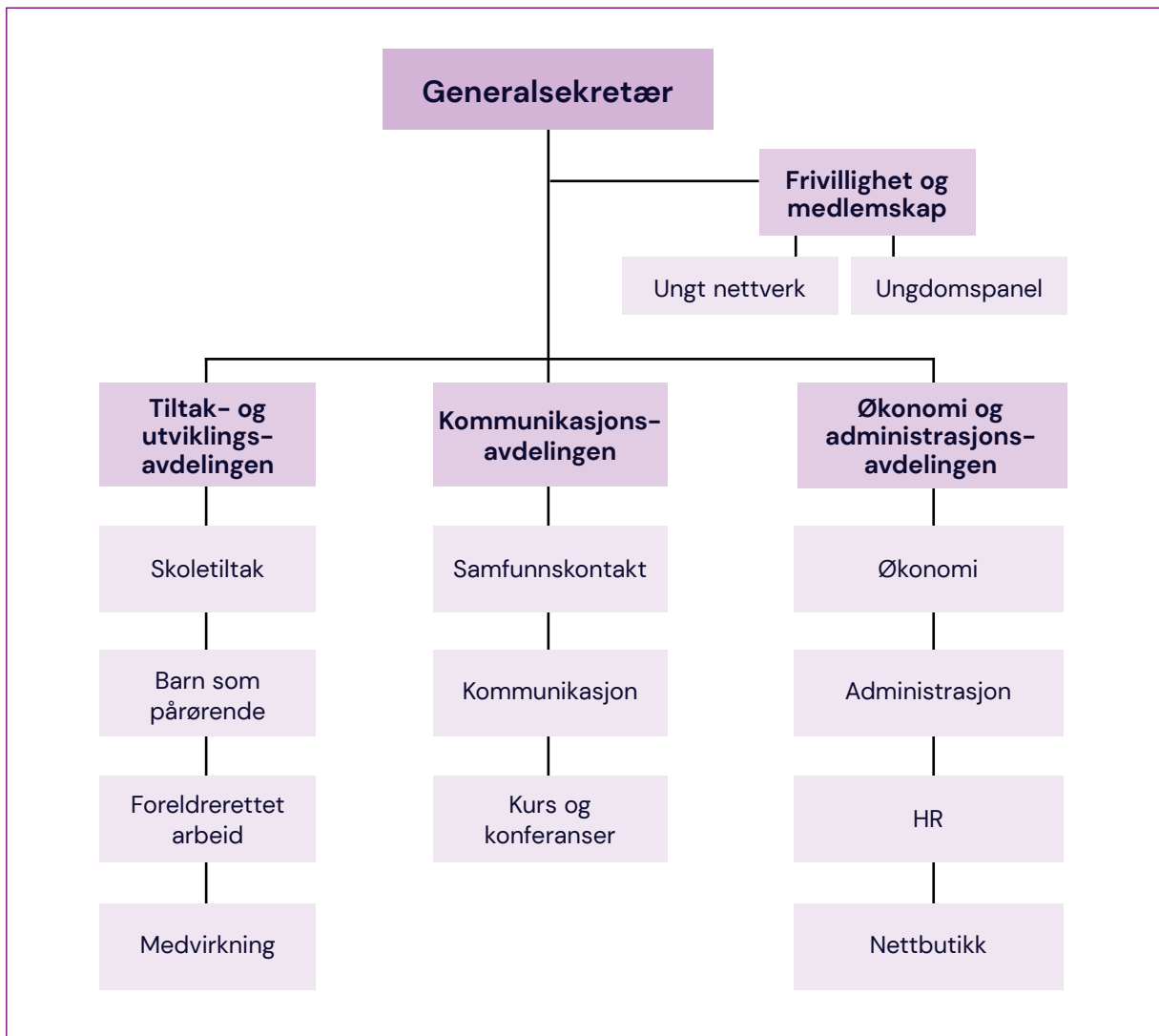
Ansatte

Ved utgangen av 2023 var det 24 personer ansatt i Voksne for Barn, hvorav to i permisjon. Dette er en nedgang fra året før, noe som skyldes virksomhetsoverdragelsen av Landsforeningen for Barnevernsbarn. Det er en overvekt av kvinner i staben. Sykefravær utgjorde 5,3%. Av dette er 24% egenmeldt, 28% korttidsfravær og 48% langtidsfravær.

Organisasjonskart

Organisasjonskart for 2023 (for 2024 gjelder et nytt organisasjonskart).

Styret

Arvid Libak, styreleder
Merete Agerbak-Jensen, nestleder
Simen Brændhaugen
Julie Gulbrandsen
Julio V Alejandro Benavides Benavides
Inger Helene Vaaten
Heidi Fossen
Nina Husom

Valgkomité

Randi Talseth (leder)
Merete Borg
Cathrine Langfjell Thorsvik (vara)

Kontrollkomité

Ann-Kirsti Brustad (leder)
Christin Bauer
Laila Sagstad Fosso

Styreleder
Arvid Libak

Nestleder
Merete Agerbak-
Jensen

Styremedlem
Simen Brændhaugen

Styremedlem
Julie Gulbrandsen

Styremedlem
Julio V Alejandro
Benavides Benavides

Styremedlem
Inger Helene Vaaten

Styremedlem
Heidi S. Fossen

Styremedlem
Nina Husom

Lille Grensen 5 > 0159 Oslo > Tlf: 488 96 215 > vfb@vfb.no > vfb.no